

servatoriu este de două ori în
septembra, miercurea și sâmbătă.
Prețul
în Sibiu pe 1 anu întregu 7 fl.,
6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa
1 fl. mai multu pe anu; — trimis
postă în lăințirul monarhiei
1 anu întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl.
În strainatate pe 1 anu 10 fl.
22 franci, pe 6 luni 5 fl. său
franci; — numeri singuratici se
dau căte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Nr. 91.

Sibiu, 11/23 Novembre 1878.

Anulu I.

moriu asupra stării Romanilor transdanubiani.

(Urmare.)

Asia dăr' nepotendu avea in bisericile loru cătu numai limb'a gréca, pentru-ca limb'a latina espulsata si oprita in bisericile dise ortodoxe, nanii erau siliti se aiba si in scăola numai limb'a ca; că-ci in tempulu acela, si mai cu séma cu iarea Turciloru, nu numai Romanii, ci chiaru si ecii nu poteau avea alti institutori că se invetie copiii loru carte, de cătu pre popi; si acestia du-ca nu slujiau in biserica de cătu grecsesce, se lege ca nu poteau se scia de cătu limb'a gréca; prin urmare nu poteau invetiá pre copii Romanoru, cari erau si elevi ai loru, de cătu numai te grecésca; si este mai multu de cătu invedeu, ca déca Romanii nu s'au potutu servi in bisericile loru, si n'au potutu invetiá la scăola de cătu b'a gréca, acésta n'au facut'o pentru-ca tineea grecismu, său pentru-ca doriau se devina greci limba, ci de nevoia; pentru-ca nici nu poteau se a altu-mintrea, déca vreau se remana crestini cum erau; că-ci abandonarea de către ei a bei grecesci 'i aru fi pusu in alternativa de a tracisia seu mahometismulu său catolicismulu, care ochii disiloru ortodocsi de atunci, ba chiaru si oru de acum eră mai odiosu si mai periculosu cătu jugulu turcescu, pe care precum se scie, i preferitu crestinii mai bine de cătu unu adju-ii ce potea se le dea catholicii, cari, salvandu-'i iminentulu sclavagiu alu Turciloru, eră se aiba influentia óre-care asupra ortodociloru, pe care uintia acesti din urma au credut'o mai pericula si mai desastrósa pentru ortodocisia de cătu ulu turcescu. Si prin urmare Romanii tolerandu bisericile loru limb'a gréca si la scăola asemenea, a supusu unei nevoi, care mai cu séma pe atunci, de natura a predominá influenti'a morală nu nai a Romaniloru, ci a tuturor poporului stine.

Dovedindu-se dăr', ca Romanii au fostu totu-ma unu popor distinctu, de ginta latina intre s'orale crestine ale Turciei, si ca cu tóta inru-ua ce au avutu asupra sentimentului loru nationale b'a gréca, care le-a servit de organu la cultulu instruirea loru, adeca la formarea si desvoltarea storu doue principii primordiale ale omului mo-e, ei s'au stracuratu prin tóte aceste peripetii pericole vămatore si amenintiatore esistentiei ionalitatii loru, fara a se alterá caracterulu loru mitivu, ei se arata inaintea lumei si astadi intialni totu precum au fostu de la inceputu: adeca nani (Valaques), unu popor de ginta latina, cu b'a loru strabuna, că limba materna, care si adi este unu dialectu alu uneia din limbele neonane (limbei romanesci de a stang'a Dunarii), cu inile si obiceiurile loru romanesci, si in fine cu conditiunile si calitatile constitutive unui poporu.

Romanii resipiti mai in tóta peninsul'a Balcanica, sunt mai numerosi si mai compacti in Mănon'a si in Epiro-Thesali'a, precum si in Bulgaria propriu disa.

Pe totu s'rulu muntelui Pindu, care, incependum Macedonii si despartiendu acésta de Albani'a mai la sudu Thesali'a de Epiru, ajunge pâna la arele Greciei, si pe ambele côte si pôle ale stui munte locuiesc numai Romani; si incependum la muntele Gramos, care este unul din verfurile ntelui Pindu, pâna la hotarele Greciei, pe tóta nderea acestui munte nu gasesc cine-va de u numai sate si orasiele romanesci, cari in neru de o suta aprópe, sunt constituite apoi in nune exclusiv romanesci si importante atât din tisa positiunei loru geografice, precum si din tisa calitatiloru si conditiuniloru loru sociale; cum este Samarina, spre exemplu, care are o poporatiune de 1500 de familii, tóte romane, si ricsa diferite manufacturi, arme etc.; Minciu etiov'a) cu o miile si mai bine de familii, tóte nane, avendu pe langa altele si unu Ecsarcu, ea unu felu de autonomia bisericésca, că-ci sarculu se alege de locuitorii Romani si se re-noscere de către Patriarchulu din Constantinopole,

si de Ecsarchia depindu inca vre-o diece sate romanesci din pregiurulu orasiului Minciu. — Totu pe s'rulu Pindului sunt situate si orasiele Saracu si Calarii (Calaritis), renumite in secolulu alu XVIII-lea pentru insemnatulu comerciu ce facea cu Europ'a si mai cu séma cu Livorno si cu Marsili'a. Calarii este patri'a natala a lui Coleti, celu mai distinsu ministru si singurulu omu de statu alu Greciei moderne, a carui mama nu vorbia cu fiul ei, primulu ministru alu Greciei, decătu numai romanesc, pentru-ca nici nu sciá betran'a se vorbesca grecsesce.*)

Patru-dieci de sate romanesci formesa cantonulu disu alu Romanilor de Aspropotamu. Dara in privint'a multimei de poporatiune romana in tienutulu Turciei din Europ'a, nu trebuie se se ie cineva numai dupa numerulu satelor si orasiele romanesci; pentru-ca poporatiunea unui satu său orasiulu romanescu ecuivaléza poporatiunea de mai multe sate grecesce si bulgaresce; si acésta provine din causa ca Grecii si Bulgarii de prin sate, fiindu clacasi la mosiile Turciloru, nu sunt in mare numeru. Cá exemplu si proba aducemus Samarin'a, Minciu etc. de la muntele Pindu, si Crusiov'a, Vlacho-Clisur'a etc. din Macedonii'a.

Samarin'a are 1500 de case tóte de romani, pe candu una nahye (canton) totu din districtulu Grebena anume Vengia, compusa de doue-dieci si patru sate grecesce, abia are o poporatiune de 3000 de suflete; pentru-ca tóte aceste 24 de sate grecesce n'au de cătu siése sute de case preste totu, pe cătu tempu numai unu orasielu romanescu, Samarina avendu 1500 de case, are o poporatiune intreita de cătu unu cantonu intregu compusu de 24 de sate grecesce.

In Macedonii'a orasiulu romanescu Crusiov'a are aproape trei-mii de case cu o poporatiune aproape de doue-dieci de mii suflete Romani. Ei bine, că se pótă avé cineva numerulu acesta de poporatiune bulgara, trebuie se stringa la unu locu poporatiunea de 40 si 50 de sate bulgaresce de prin campiile din Bitoli'a (Monastir) si Perlepe, unde satele loru fiindu mosii ale Turciloru, n'au de cătu de la 30 pâna la 70 de case fia-care satu. Deci subtpunctulu de vedere numericu romanii nu potu fi nesocotiti. Pe langa acestea, superioritatea Romaniloru in tóte cele alte conditiuni ale fintiei morale a omului, pote suplini cu indestulare mic'a loru inferioritate la numeru, in comparatiune cu totalitatea Bulgariloru si a Greciloru din totu imperiulu turcescu.

O parte dintre Romanii de la munti (montagnards) ai Pindului se occupa cu vitele, éra cea mai mare parte din ei cu comerciul si cu unu felu de industria locala; mai si tóta Thesali'a si o parte a Epirului, in tempu de iernă, candu romanii, cari se occupa cu vitele descindu cu ele in campiile acestorou doue provincii, ele sunt pline de Romani, éra in Macedonii'a gasesc cine-va pre Romani destulu de numerosi, si-i vede ca ei formează burgess'a poporatiunei bulgare, care afara din orasie sunt mai toti (Bulgarii) clacasi la mosiile Turciloru, unde nimeni din ei nu scie carte, afara numai de preotulu satului.

Mai cu sama la Bitoli'a (Monastir) capital'a Macedoniei occidentale, si in prejurului lui, Romanii au preponderantia in tóte, chiaru si in numeru; pentru-ca afara din orasiulu Bitoli'a, unde Romanii sunt egali cu Bulgarii la numeru, dăr' superior in desvoltarea si in cultur'a loru morală si intelectuala, pentru-ca comerciul, artele, industri'a locala, profesioniile sunt in manile Romaniloru, mai sunt si alte orasiele si sate insemnante, precum este Ternov'a si Magarova cu o miile de case locuite numai de Romani, Maloviste, Nejopole, Gobiste, Crusiov'a, care singura are 3000 de case romanesci etc.; si aceste orasiele si sate pe deplinu romanesci, nu

*) Nu sciá grecsesce nici fia-sa, sora a ministrului Coleti, ea inca vorbia numai romanesc cu fratele seu. De altu-mintrea chiaru in capital'a Athen'a se mai affa pâna in dia'a de astazi suburbe intréga de locuitori macedoromani, supranumiti in batjocura Tintiari si Cutiovlachi.

Red.

Orice inserate,
se platescu pe serie său linia, cu
litere merante garmondu, la prim'a
publicare căte 7 cr., la adou'a si a
treia căte 6 cr. v. a. si preste aceea
30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.
Prenumeratunile se potu face in
modulu celu mai usioru prin assem-
natunile postei statului, adresate de
a dreptulu la Redactiunea Diariului
Observatoriulu in Sibiu.

sunt departe de cătu unele că doue óre, altele că 4 óre, si numai Crusiov'a ca 7 óre departe de Bitoli'a.

Pretutindeni in Macedonii'a sunt Romani si mai cu séma prin orasie, precum la Giumai'a, unde sunt 700 de familii romanesci, la Salonicu, la Seres, la Alistrati, la Cavala, Perlepe, Chiopruli, Ochrida, Resna etc.; aseminea si prin tóta Albani'a, si aci mai multu in orasie, precum la Elbasan, la Firana, la Cavaia, la Durazzo, la Pizrena etc. si la districtulu Albaniei numit Muzechi pe la Berat, sunt multi Romani, cari se occupa cu vitele.

Apoi venindu in Bulgaria propriu disa, si aci Romanii se afla in mare numeru, si mai cu sama pe malulu dreptu alu Dunarii, unde Romanii formează comune a parte, occupa mai multe sate si orasie si au majoritatea ei, mai pe totu malulu dreptu alu acestui mare fluviu.

Romanii in genere sunt mai intelligenti si mai desvoltati de cătu Bulgarii, bă chiaru de cătu Grecii; Romanii pe la secolulu alu optu-spre-diecelea faceau ei esclusivu comerciul Turciei continentale cu Europ'a. Pe atunci renumitulu orasiu Moscopole, locuitu numai de Romani, avea una poporatiune de 80,000 de suflete de unu elementu omogenu. Acestu orasiu pe deplinu romanescu, era centrulu comerciului si culturei intelectuale in Turci'a, pentru-ca atunci era si tipografia la Moscopole, pe cătu tempu nu era atunci nici la Constantinopole. Baronulu Sina, cea mai bogata casa din Austri'a, este unu romanu din Macedonii'a (din Moscopole), precum si alti multi neguiaitori si bancheri, spre exemplu Dumba, Tositia etc. sunt totu Romani din peninsul'a Balcanica. Chiaru astadi, déca vede cine-va unu mare neguiaitoru, unu professoru, unu artistu, mai cu séma in orasiele Macedoniei, Epiro-Thesaliei si Albaniiei, acesta trebuie se fia unu romanu. Chiaru deputatii tramisi la parlamentulu otomanu din Constantinopole, că representanti ai crestinilor din Macedonii'a si din Epiro-Thesali'a, sunt romani; D-nu N. Cianaca deputatu de Ianina, capital'a vi-laetului Epiro-Thesaliei, este romanu din Mincio (Metiova) si D-nu V. Papasoglu, deputatu alu Salonicului, capital'a Macedoniei, este romanu din Crusova.

(Va urmă).

Proiectulu de adresa alu Serbiloru.

Pâna acum a s'au presentatru patru proiecte de adresa că respunsu la cuventulu de tronu, prin care s'a deschis sessiunea actuala a dietei unguresci. Unulu este alu majoritatii gubernamentale, altulu alu opositiunei intrunite, alu treilea este alu Croatiloru, éra alu patrulea alu deputatiloru serbesci, cari s'au decisu a emite o adresa, prin care se dea ocasiune tuturor deputatiloru nemagari se-si espuna parerile si dorintiele loru. Nu se scie inca, déca cei 12 deputati de nationalitate romana, cari se afla in diet'a actuala, au aderatu si au subscrisu si densii acelu proiectu de adresa său nu. Dara oricum, acelu proiectu de adresa esitu din abil'a pena a energiosului deputatu serbescu dr. Politu, merită se fia cunoscutu si publicului celui mare, fiindu unu actu de mare importantia actuala, acarui valóre, de si astadi desprentuita din partea poterniciloru dilei, va cresce si va fi apretiuita de catra istoricii cari voru scrie istoria luptelor de esistentia a nationalitatiloru asuprise.

Proiectulu de adresa alu dr. Politu vorbesce in numele acelora. Ne simtimu deci datori a-lu reproduce si noi in colonele acestui diariu, recomandandu-lu seriosei atentiumi a cetitoriloru nostri. Acelu proiectu de adresa suna in traducere fidela precum urmă:

„Maiestatea Vôstra imperatésca si regésca apostolica !

Diet'a adunata au ascultatu augustulu cuventu de tronu cu acea supunere omagiala si fidelitate traditionala, cu care s'au indatinat se audia totu-deuna cuvintele Regelui seu pentru binele patriei.

Intr'unu tempu asia de gravu, precum este

celu actualu, candu poporatiunea ascépta dela reprezentantii sei alesi o ameliorare a relatiunilor interne si externe, nu potemu decat se regretam, ca gubernulu tierei, care ar trebui se mérge mana in mana cu diet'a, se afla intr'o positiune provisorie. Noi simtimu acésta lipsa tocmai in acea cestiune de mare importantia, de care face amintire augustulu cuventu de tronu — in cestiunea ocupatiunei Bosniei si Hertiegovinei. Noi nu suntem clarificati asupra scopurilor finale ale politicei orientale ale monarchiei si pentru acésta nu potemu decat se ne esprima in modulu celu mai viu ingrijire nôstre patriotice.

Déca ocupatiunea Bosniei si a Hertiegovinei că faptu implinitu n'ar avea alta consecintia, atuncea ingrijirile nôstre patriotice s'aru potea calmă incatva. Inse ocupatiunea se afla in referintie cu tóte incurcaturile marei cestiuni orientale, acarei consecintie in variele ei fase nu se potu precalcula.

Déca n'aru esistá acese ingrijiri patriotice, atuncea amu potea privi cu multumire la o intreprindere, care a fostu inaugurata pentru o missiune civilisatore si care a coperit cu noua glorie armat'a nôstra brava. Noi damu cea mai mare recunoșintia acelei armate brave, care dupa osteneli gigantice a sciu se invinga cele mai mari obstacole cu o perseverantia rara, pentru că se pôta realisá dificil'a opera a ocupatiunei. Negresitu ca acele poporatiuni crestine, pentru care au cursu nobilulu sange alu fililor nostri voru fi totudeuna recunoschetore pentru nobilele intentiuni ale Majestatii Vôstre.

Dara de si privim cu o satisfactiune patriotică la oper'a bravei nôstre armate si déca ne si bucuramu ca poporatiunile crestine din Bosni'a si Hertiegovin'a au fostu eliberate de onerós'a domnie a Osmanilor — totusi prin ocupatiunea Bosniei si a Hertiegovinei nu suntem clarificati asupra scopului finalu alu ocupatiunei, déca ea este espressiunea unei idei mai 'nalte pentru missiunea Austro-Ungariei in Orientu, seu singuru numai espressiunea unei mesuri preventive.

Nu este prim'a data, ca monarchi'a nôstra se pregatesce a inplini o missiune civilisatore in Orientu. Candu valurile invasiunei osmanice se infransera de zidurile Vienei si candu Ungari'a a fostu eliberata de domui'a turcsca, monarchi'a nôstra inaintá totu mai multu spre Orientu luandu-si de scopu emanciparea poporatiunilor crestine.

Pe tempulu acela monarchi'a nôstra era refugiul tuturor poporatiunilor crestine de pe insulă balcanica, care-si acceptau salvarea loru numai dela monarchi'a nôstra. Atuncea monarchi'a nôstra se astă la inaltimdea missiunei de cultura a unui statu mare.

Déca ar presidá acésta idea la actuala ocupatiune a Bosniei si Hertiegovinei, déca ea ar corespunde curentului aceloru popóra ale monarchiei, care dorescu emanciparea confratilor loru de subtu jugulu domniei osmane — atuncea ocupatiunea Bosniei si a Hertiegovinei ar appare că o consecintia firésca a acelui curent si totudeodata ar avea si o insemnatate istorica.

Ocupatiunea se presentesa inse intr'o lumina cu totulu contrara. Aprópe de unu secolu politic'a orientale a monarchiei a luatu o directiune cu totulu alta si opusa. Emanciparea poporatiunilor crestine a fostu stabilita ca principiu. Inse dupa ce cu tóte dificultatile acestea se formara mici state crestine, care ar avea se inlocuiésca pe Turci'a că puncte de cristalizatiune si adeverindu-se in fine, ca mantere Turciei este impossibila monarchi'a nôstra n'a avutu curajulu de a parasi directiunea urmata pana aci, ci se invertea necurmatu in cerculu unor diumatati de mesuri, cari aci implică, candu conservarea Turciei, candu eliberarea crestinilor, candu unu compromisu cu Russi'a, candu in fine o atitudine ostila Russiei.

In lumin'a unei astfelii diumetate de mesuri appare si actual'a ocupatiune a Bosniei si Hertiegovinei.

Nu sufere nici o indoieala, ca din momentulu, in care conservarea Turciei se adeveri că impossibila, Austro-Ungari'a avea se-si apere sfer'a intereselor sale in Orientu. Calea cuceririloru inse nu potea fi considerata a fi unu mediulocu eficace pentru acestu scopu. Erá suficientu pentru sfer'a de interes a Austro-Ungariei că poporatiunile crestine invecinate, cari suntu avisate la monarchia prin legaturile cele mai varie de vecinatate precum: comerciu, construirea drumurilor si a caliloru ferate, prin viului comerciu spiritualu — se afle unu radiemu alu independentiei loru. Pentru o Monarchia nu ipórtă si mai pucinu potea fi in pericolu déca in vecinatatea sa se se formesa unu statu crestinu, unu statu micu cu 3—4 milioane de locuitori. Déca

pote se fie pentru moarchia de insemnatate si importantia, că acelu statu micu se afle in Austro-Ungari'a unu radiemu pentru independentia sa si prin acei'a se fie angagiatu in sfer'a intereselor monarchiei.

Ocupatiunea Bosniei si a Hertiegovinei appare condusa de motive cu totulu opuse.

Erá vorb'a se se evite formarea unui astfeliu de statu micu la fruntari'a monarchiei.

Prin urmare ocupatiunea trebuea se appara poporatiunei crestine de acolo, intreprinsa nu in interesulu ei, ci din contra.

Sub form'a acésta inse se arata ocupatiunea mai pericolosa cu tote consecintiele ei. Poporatiunile crestine amenintiate in independentia loru si au manifestatu aspiratiunea pe intréga peninsula balcanica de a se alia catu mai strinsu unele de altele pentru că se se opuna dominatiunei Austro-Ungariei si a se aruncă in fine in braciele tocmai acelei poteri mari, acarei influentia pe peninsula balcanica Austro-Ungari'a si-o considera de chiamare a sa ca se o paralise. Cu acestea consecintie ocupatiunea promovédia tocmai acei'a ce voiá se evite. Mai pucinu ar fi in casulu acesta clarificata atitudinea facia cu Russi'a. Pentru-ca, déca ocupatiunea Bosniei si a Hertiegovinei este rezultatul unui compromisu cu Russi'a, atuncea ea este cu totulu de prisosu, ér déca ea a fostu intreprinsa intr'unu modu ostilu Russiei atunci, ea s'a facutu prea tardi si nu pote decat se incerce monarchi'a in nesce complicatiuni neprevediute.

Monarchi'a inse are lipsa de pace pentru de a-si usiurá onerósele sale greutati finantiare. Din tóte ratiunile, cari pledesa in contra ocupatiunei singuru acel'a alu finantierloru statului ar fi suficientu. Ocupatiunea sta in legatura nu numai cu spesele actiunei militare, ci si cu enormele investituri de care ducu lipsa acelea tieri atatu de multu negligente. Déca ocupatiunea in sensulu mandatului primitu dela Congresulu din Berlinu erá se aiba de scopu singuru numai stabilirea unei regulate stari de lucruri corespundietore civilisatiunei, apoi de si acésta este o fapta nobila si civilisatore totusi pentru popórale monarchieci nu erá de nici unu folosu eminentu si inpreunata cu sacrificie ce trebu preste poterile loru. Ce e dreptu noi potemu realisá in Bosni'a si Hertiegovin'a nobil'a si civilisatorea chiamare, ce ni sau concrediutu prin tractatulu dela Berlinu, d'er' fructele silintielor nôstre le voru poté culege altii si este possibilu, ca Serbi'a si Muntegrulu se aiba a fi mai multu recunoscatore pentru ocupatiune.

Din ori ce punctu de vedere vomu considerá deci ocupatiunea nu potemu suprimá ingrijirile nostre, că ea pentru noi este seu pericolosa seu cu totulu inopertuna. Dér' déca ea totusi a fostu intreprinsa, apoi caus'a nu pote fi alt'a decat politica nôstra interna, care este cu totulu gresita.

Déca ocupatiunea ne va duce la anesiune apoi acésta nu se pote imaginá fara o politica orientale conceputa pe o scara mare, care ar trebui se tréca departe preste fruntarie Bosniei si ale Hertiegovinei. O astfelii de politica insocita de mari pericole ar fi in fine numai atunci realisabila, candu politica interna ar fi stabilita pe estins'a basa a elementului slavu alu Monarchiei. Anesiunea Bosniei si a Hertiegovinei ar trebui atuncea se se prefaca negresitu intr'o mare cestiune interna a monarchiei.

Dér' ocupatiunea a fostu espusa tocmai, că o mesura preventiva in contra elementului slavu. In form'a acésta ea eserctesa o reactiune asupra relatiunilor interne ale monarchiei, pentru-ca ea involve cea mai mare neincredere in contra elementului slavu alu monarchiei. O astfelii de neincredere are că consecintie, ca cineva vede in totu loculu pe inamicii sei si că se iau mesuri, cari facia de poporatiunea slava a monarchiei n'au ratiune de a fi si cari inse in modu firescu provoca amaraciunea acelei poporatiuni. In Ungari'a acésta neincredere a luatu astfelii de dimensiuni, ca se incercă a nimici chiaru desvoltarea de cultura a Slavilor. Cu deosebire acésta neincredere facia de Serbi a avutu că consecintia o violare permanenta a autonomiei bisericesci, scolare si a fondurilor, garantata prin lege. Dá in Ungari'a de sudu poterea statului in urm'a desvoltarei lucrurilor in Oriente s'a lasatu a fi rapita de a luá asia mesuri prin care s'au violat fara de nici unu motivu libertatea personale a cetatiénului. Astfelii de mesuri inse nici unde nu suntu mai pucinu indreptatite că tocmai in Ungari'a. Slavii precum in genere tóte nationalitatile din Ungari'a si implinescu datoriele loru de statu cu consciostitate si nu sunt intru nimicu mai pucinu patrioti, ca ceialalti cetatieni ai patriei. Nationalitatile

din Ungari'a nu pretindu o positiu separata in Statu. Pretensiunile lo modeste se marginescu in totu tempu in cadrulu constitutiunei magiare. Ele voiescu a nu fi in piedecate in voltarea culturei loru nationale, că e aspira in municipiele singuratice, cari nationalitatea loru se afla in maritate, că aceea se fia si recunoscute acésta nu sta in contradicere nici unitatea tierei, nici cu constitutiun magiara. Déca cu tóte acestea li se si acésta in nume de reu, apoi caus'a pote fi alt'a, decat tocmai acea ne credere, care totuodata este unu eft su alu actualului sistemui de guverna.

Acestu sistemui de guvernare atatu in o pa a monarchiei catu si in cealalta nu este basatu natur'a poporatiunei, prin urmare este impossibil sub elu se se pote desvolta in monarchia stare de lucruri normala. Statulu acela, ca nutresce neincredere facia cu part cea mai mare a poporatiunei sale, in a lasiu momentu face si marturisirea, este cuprinsu de neincredere chiaru cia cu propriulu seu viitoriu.

Tocmai transformarea orientului europeniu e o voce solicitatore pentru monarchi'a nôstra, voce, care i dice, că unu statu, care nu este fidat pe natur'a poporatiunei sale, nu pote adurata.

Este o fericire, ca poporale monarchieci pre totu, ér in deosebi aceleia ale Ungariei nutre acelu patriotismu, care este capabilu se invinga difficultatile si care totuodata ofere o garantia pen viitoriu. Acestu patriotismu condusu prin parin scile intentiuni ale Majestatiei Vôstre, va trebui restabilésca acelea relatiuni firesci, pe cari noi dorim cu o óra mai inainte pentru bindele monchiei si alu patriei nôstre.

Dómnedieu se apere si se binecuvinte pe M jestatea Vôstra !

Recensiune magiara a unei carti romanesca.

Reproducem din Nr. 262 alu diariului „Kelen Clusiu urmatorie.

Istori'a Romanilor seu (in locu de sub) Mih Vod'a Vitézulu urmata de scrieri diverse de Nic Balcescu. Bucuresci 1878.

Pe titlu' cartiei se mai pote ceti si: Public de pre decisiunea Societatii academice romane si socita cu o precentare si note de A. J. Odobescu. Acésta trebue se o premitu cu atatu mai multu, pena numai din precentare se pote affá, ca cine a f Balcescu si cum a ajunsu acestu opu sub pressa.

Nicolau Balcescu s'a nascutu in Bucuresci in 18 Mai antaiu s'a qualificatu pentru carier'a militara, i pentru ideile lui celea liberales a fostu condamnatu inchisore intr'o monastire, de unde scapandu intra carier'a literaria. Opulu seu primu fu „Poterea armata romană“ despre care vomu vorbi mai la vale. anulu 1848 a fostu prinsu si elu că unulu din part revolutionaria, ince i-a succesa a scapá si a merge muntii Abrudului la Jancu, si despre acésta vomu mai va In tómn'a anului 1849 a murit u in spitalulu com „alta Trinacria“ din Palermo. Ionu Ghic'a i a eredtote scriptele si dela elu au ajunsu la Odobescu, c la 25 de ani dupa mortea autorului la indemnulu cietatiei academice romane le a pusu in ordine si le tiparit u in 678 pagine 8°, cu portretulu lui Mih Vod'a si in o editiune placuta: pretiulu 2 fl.

Autoriulu a avutu intentiunea de a descrie „istoria romanilor“ in VI carti si a voit u se descrie dom de 8 ani alui Mihaiu Vod'a, inse numai 4 carti se gata din a 5-ea o parte si a 6-ea lipsesce cu totu. Dupa precentare urmeza introducerea autoriulu, ca tiene dela pagin'a 1—24 in care tractandu despre n siunea divina a natuñilor intre acestea vorbesce si des missiunea natuñei romane. Intre cei mai escelen voivodi romani figuréza si Jónu Huniadu.

Titul'a cartiei prime e: „Libertatea nationale“ 1 Aprilu 1595. Cartea a dou'a „Calughereni“ 1595 Ap — 1595 Decembre. Cartea a trei'a „Robirea Tiera lui“ 1595. Cartea a patr'a: „Unitatea nationale“ 1 —1600. Cartea a cincia — e manca —: „Mirisle“

Dupa acésta urmă media opurile autoriulu mai nunte pr. 1. „Descoperirea portretului lui Mihaiu Vo 2. Miscarea romanilor din Ardeau in 1848. 3. Cantome de gloria in prosa si 4. Poterea armata romani.

On. lectoru pote vedea din acésta introducere s pulu si alu autorului si alu editoriului. Viéti'a si fapt lui Mihaiu sunt chiaru asia de neinplinite că ale autorului. Pe Mihaiu l'a adusu la nepotintia securea Beauri in Campulu panei, pe Balcescu betranetele spitalulu comunu din Palermo. Odobescu intreba, ca voru inviá acei ómeni, cari se finésca opurile lui Balcescu si ale lui Mihaiu Vod'a?!... Nu e trónostra a cautá astfelii de barbatii romani. Academ romana din Bucuresci, care are multi membri ac dintre cetatienni magiari de nationalitate romana se ingrigi, că se se descrie viéti'a lui Mihaiu eroului p la Campulu panei, respective se se finésca opulu Balcescu.

Ce se atinge de inplinirea faptelor lui Mihaiu

Anectarea Ardealului la Romani'a, cumca acésta cine o va înplini? numai atata respundem, ca „insuratorea si resbelulu e luerulu lui Domnedieu“. Inse in totu casulu e curiosu, ca cetatiene de nationalitate romana din statul magiaru, ambla si pentru aceia la societatea academică din Bucuresci, că acolo se ajute prin voturile loru la acelui lucru, că nu numai opulu lui Balcescu ci si alui Mihaiu eroul se se finésca . . . servésca si acésta spre placuta sciintia.

Dér noi nu vremu se ne ocupamu cu aceia ce va face nepotulu lui Mihaiu, ci ne ocupamu cu aceia ce a facutu Balcescu din Mihaiu Vod'a, adeca vomu reproduce pe scurtu idiomulu națiunie romane asia precum l' a desemnatu Balcescu.

In cartea I-a care contine XXVI de capitole ne face cunoscuta starea cea démna de plansu a Moldo-Vlachiei de inainte de 1593. Alesandru Vod'a prinde pe Mihaiu carele era banulu Craiovei si vrea se-lu decapitese in Bucuresci, inse caleulu se sparie de elu, arunca bard'a si Mihaiu se agratiésa. Acusi scapa la Sigismundu Bathori si prin intrevirea acestui precum si alui Balthasar Bathori ajunge in Constantinopole si acolo incarcandu-se de datorii, devine voivodulu Valachiei. Abia s'a asiediatu in Bucuresci creditorii si incepu a-lu molestá. Mihaiu se aliaza cu Sigismundu Bathori si cu Aronu Vod'a Moldovie. Bathori tramite in ajutoriu pe Albertu Király. Macelarirea completa a turclor in Bucuresci si in tóta Valachi'a se intempla. Albertu Király ocupa Silistri'a si dupa multe si menunte invingeri cascigat preste Dunare saturundu-se Sultanulu de atatea piscaturi tramite pe Sinan pasia spre infrenarea voivodilor Transilvaniei si a Moldo-Vlachiei, si cu acésta se incepe cartea II-a.

Adeca „Lupta dela Calughereni“, pasirea pe arena alui Bathori, ocuparea Tergovistei, Bucuresciloru si a Giurgevului. Autoriulu recunoscute cu o sinceritate neaudita inca dela scritorii istorici romani moderni, servitiile celea eminente, cari le au facutu Albertu Király in lupt'a dela Calughereni si cari le au facutu Secuui la ocuparea fortaretielor dela Tergovistea si San-Giorgiu. Campani'a cea insemnata alui Bathori din Valachi'a o micsioréza numai intru atata, incatu coprinsu de vanitate nationale si de esagerarea faptelor lui Mihaiu Vod'a, afirma, ca armat'a turcésca de 200.000 dela Calughereni a fostu cu totulu demoralisata si asia Bathori a avutu de lucru cu o armata turcésca demoralisata.

Cartea a III-a, „Robirea Tieranului“ coprinde 44 de capitole si neocupandu-se numai cu acestu obiectu se intinde si preste evenemintele mai momentóse interplate intre 1595 - 1596 in Ardealu, Poloni'a si Valachi'a. In acésta carte mai instructivu pentru noi e, că: Institutiunea numita la noi „Jobagime“ in Valachi'a s'a numitu „Clacasi“ si că chiaru Mihaiu pre care autoriulu ar vrea se-lu presente, că pre unu idealu alu libertatiei romane, a introdusu-o.

Cartea a IV-a, „Unitatea nationale“ in acésta se espune intrarea lui Mihaiu in Ardealu si acésta o compara cu treccerea cunoscuta alui Hanibal; descrie lupt'a dela Sielimberu, ocuparea Ardealului si intrarea in Alba-Iuli'a. Faptele lui Mihaiu Vod'a le infrumsetiesa si crudimile celea inforatorie le afirma interplate fara scirea lui. Recunosc, cumea Mihaiu Vod'a a depusu juramentu pentru tienera constitutiunei de atunci a Ardealului, inse dice, ca acésta a fostu o pacalire politica, din care de sine a urmatu catastrofa dela Mirisleu. Dupa afirmarea autoriului Mihaiu dupa lupt'a dela Sielimberu ar fi trebuitu se eliberese jobagi, cari erau toti romani si se proclame unitatea nationale. Nefacandu-o acésta a trebuitu se cadia. E de insemnatu, ca amintescu cu o mare recunoscinta concursulu, ce l'a datu Secuui lui Mihaiu in lupt'a dela Sielimberu si mai taridu in Campani'a din Moldov'a. Dupa autoriu inse Mihaiu prin neeliberarea jobagiloru, dupa lupt'a dela Sielimberu, a facutu pasiulu celu gresit si asia nici Secuui nu au fostu in stare a-i tiené noroculu la Mirisleu si astfelui ajungemu si noi inpreuna cu autoriulu la cartea cea manca a V-a, inse, că se fimu securti amintim din acésta numai dorerea autoriului despre pierdere dela „Mirisleu“.

„Mirisleu! Mirisleu! Blastemu asupra ta, locu de peire, locu afurisit! Ce de sange eroicu beusi tu in acésta di pustia! Amaru noue! Noi amu recascigatu acestu sange in invingerile dela Gurusleu 3 Aug. 1601, dela Brasiovu 17 Iuliu 1603, si dela Petrisorfu 12 Iuniu 1611 si ne amu resbunatu cu prisosu asupra perfidiei magiare, ele inse nu au fostu in stare a ne intorce marimea pierduta in acésta de si sfasierile nostre cu Unguriu, de atunci pana acumu nu potu folosi decat Imperatilor despoti, inamicilor nostri comuni. Versam lacrami amare asupra nenorocirei celei mari dela Mirisleu; der se nu invinovatim probedinti'a. Noi cari robiseremu pre frati nostrii tierani din Valachi'a si pastraseramu in rob'a Unguriloru pre cei din Ardealu, meritatu-am noi dupa aceea marime si fericire?“

Din acestea se pote onoratulu lectoriu convinge, despre acea unitate nationale, carea a indeplinito Mihaiu Vod'a in Ardealu si ce opu a lasatu neimplinito, care dór trebuea se se finésca in secolulu nostru . . .

Dupa acestea potemu trece la elaboratele mai menunte ale autoriului. In „Portretele“ ne aduce la cunoscinta: cum a descoperit in Parisu, dupa multa ostenela portretulu celu adeveratu alui Mihaiu.

In „Miscarea din Ardealu“ despre care a tienutu conferintia in Parisu isi comunica cunoscintiele sale proprie. Dupa autoriu romanii din Ardealu s'a esprimitu inca pre campulu libertatiei din Blasius „noi vremu se ne unim cu tiera“

Credemu, ca acésta ajunge.

In „Cantarea Romaniei“ s'a stracuratu o eroare, pentru-ca autoriulu afirma, ca o a descoperit in o monastire, inse dupa mòrtea lui s'a aflatu, ca aceea a scris-o in limb'a francesa unu tineru din Moldov'a Alecsie Russu si Balcescu numai a tradusu-o. Acésta contine

61 de cantari mari si mici scrise in prosa, tóte pentru latirea ideilor revolutionare.

Bucat'a ultima: „Poterea armata“ espune respicatu istori'a poterei armate la Romani. Pentru noi e interesantu, ca Valachi'a a purtatu in contra Ardealului 19 resbele, in contra Ungariei 5 si Moldov'a 14. Si aceea e frumosu ca pe Király Albertu ilu numesce acolo „generalu romanu“. Déca acésta ar fi asia: atunci si Tiarulu russescu a fostu generalu romanu la Plevn'a si prin urmare ar fi si adi.

Erori atatu istorice, catu si geografice sunt nespusu de multe si nici nu le potu corege in acésta reponsu scurta. Insusi Odobescu dice, ca va eda acestu opu inpreunat cu o critica si in adeveru ar fi mare lipsa de acésta, pentru-că: „Satmariu“ in Ardealu „Hustu“ langa Muresiu, „Deju“ in locu de „Décse“ si alte o céta.

Pentru mine a fostu batatoriu la ochi acelea cu-vinte multe magiare, pe care autoriu fara nici o sfiala le intrebuintiatu inainte de acesta cu 25 de ani in opulu seu simplu dealtumintrea sublimu. Ei! de 25 de ani s'a schimbatu lumea. Etimologisti au declarat resbelu cuvintelor straine si intre acestea celor magiare, intrebuintiate de 1000 de ani. Le au schimbatu prin cuvinte latine, francese si cuvintele celea magiare usitate de milioanele din poporu. Din „tornacs“ s'a facutu „coridoru“ din „tagadui“ negá. Déca voru inaintá totu asia, apoi in 100 de ani urmatorii lui Cipariu voru vorbi latinesce, inse unde va remané poporatiunea cea vecchia! Din acésta nu numai că nu va fi unitate politica der nici unitate de limba nu va fi nici odata, ci va fi „Turnulu Babilonului.“! . . .

Estrusu dintr'o corespondintia privata.

(Urmare si fine.)

La aceste téguri vinu tineri pe langa cei din comunele Kovacevac si Cernik din alte sate departate de cete 2-3 ore cu diferita imbracaminte seu porturi cum se dice pe Campia. Era fetele, uncle — sunt imbrilate simplu cu naframa rosia pe capu, camesi seu iia cu fodori si pôle cusute cu arnicu vénetu seu rosu, ori combinat uvenet cu rosu, cu opinci negre seu rosii, apoi ciorapi, parte de tégua (de fabrica) parte facutu de man'a loru din lana grasa. Unele cu naframa alba cu margini rosii si infrumsetiate cu sfanti, era camesi si pôle albe etc.; era unele cu fesulu rosu tuncescu pe capu, la fesu ciucuri vineti seu negri, camesi cu ciupagu micutiu, si in locu de catrintie, nisce ciucuri (la cele bogate de matasa) din inainte si din apoi, si papuci cum pôrta sibienele; nu ambla inse nici candu fôra ciorapi. Unele sunt imbrilate chiar că sibienele, cu camesia si pôle albe, din inainte uneori si din apoi catrintia sura seu de alta colore mai deschisa. Sunt altele, cari pe capu pôrta fesulu, camesia si pôle de comunu albe, inse cratinti'a cusuta cu firu de aur, cam dupa fasonulu hainelor bisericesti. De insemnatu e, că la acestea cratinti'a este de totu mica, nu e mai mare de cătu unu taieri latu. Am vediutu si de acele, cari sunt imbrilate că muntenele nostre, cu naframa inchisa pe capu, camesia de pandia grasa cusuta cu venetu, cratintia negra etc.

Fostii graniceri sunt ómeni lenesi, traiescu mai multu din pomaritu si gradinaritu. Inse provincialistii sunt ceva mai lucratori; avendu locu pucinu de cultivatu, totu insulu si-lu inchide cu gardu mortu, gardu viu seu siantiu. Aci facu pucinu fenu, sémena cucurudiu, grâu, secara, curechii etc. — Vite tenu forte pucine, mai multu vaci de cele de munte (cu multu mai mici de cătu cele de pe la Albacu si Scarisior'a); tenu cai, unu soiu de cei turcesci, dar mai mici si mai debili (notandum est: cei turcesci sunt că cei de Ungaria, nu inalti, dar lungi in corpul si forte sangiosi) că cei secuiesci.

Cam aceste aru fi ce amu aflatu demnu de a-ti face cunoscutu, inse inainte de a terminá o se-ti scriu si cea ce amu vediutu in Cernik. Opidulu acesta precum am amintit mai susu e lipit de Gradisc'a nou'a. Dar de si numai o vale séca le desparte, totusi Cernik-ulu nu se tiene de fostulu confinu militaru, ci de provincia si apartiene comitatului Pozega. Ca continuare dela Gradisc'a formesa unu opidu de a-lungulu drumului de tiéra, lungu cătu postulu pasciloru; omulu cugeta, ca nu-i mai dà de capetu. Fiindu aici si in giuru prunele in o abundantia asia de mare, poti presupune ca sunt o multime de jidani, cari de candu s'a coptu prunele si s'a storsu vinulu, nu mai incéta de a fierbe la rachiu de prune, de drojdie si de trevere. Intr'unu numeru asia de considerabilu s'a immultit uromatorii lui Moise aici, in cătu si sinagogă si-au edificatu, ceea ce in alte orasie si comune provinciale e o raritate. In opidulu acesta se afla si castelulu famosului conte de Tarnoczy, déca nu ratacescu odiniora proprietatea principelui Odescalky. (Familia acesta fusese odata forte respectata, si astadi mai sunt dintrinsii, cari stau aproape de M. S. imperatul nostru. Unulu din famili'a acesta (verosimilu i-si manca averea domiciliusa in Clusiu). In castelulu amintit, mai bine dicandu in gradin'a castelului am fostu si eu. Unu ce parasit u si mai multu neglesu din lips'a paraleloru. Precum audu Tarnoczy si acumu locuesce acolo. Gradin'a nu e mai multu nici mai pucinu de cătu ruin'a unui parc, cu promenada umbrósa, scalda de véra si de iérna, lacuri de pescuitu, padurici de venat etc. — Mai este in Cernik unu conviutu alu minoritiloru cu o biserică forte vecchia si mare, si inca astadi frumosă.

Inca ceva de insemnatu despre Confiniulu militaru si Slavoni'a. Fiindu de totu multe paduri de stejaru si fagu, ómenii i-si edifica casele din caramidi nearse si le acopere cu scandurele (cam de 3 ori mai late ca sindurile de pe la noi) cioplite de dinsii din lemnle amintite, le tientescu cu cuie de fieru, in cătu unu coprisiu de acestea durësa cătu unulu de tiegle. Era gradinele si le ingradescu cu crepaturi (nu scanduri) de stejeru si de fagu inpreunendu-le de asupra cu

latiuri batute cu cuie, éra cei mai saraci le léga numai cu paie.

Éta ceea ce am esperiatu in tiéra unde tu (care inca ai batutu multe tieri) nu ai fostu. Ce voi mai esperia i-ti voi scrie déca nu-ti vei uitá de totu de mine.

Corespondentie particolare ale „Observatoriului“.

— Din partile Blasiului ni se scriu urmatorele: Recolt'a anului presente a incuragiaturi tare pe tierani, cu atatu mai vertosu că a urmatu dupa unul din cei mai sterpi ani. Sperant'a le a fostu mare, dar s'a insielatu amaru. Nu prevedea bietii că hectolitrulu de grâu dupa calitate va fi sub 5; er' de cucuruzu sub 2 fl. v. a.

Nu ar' fi reu nici asia déca nu ar fi fostu datorii prim căte si mai căte locuri. Adeca chiar' precandu in „Observatoriulu“ se publica interesantul articolu „Banci rurale“, pe aici se comitu cele mai nelegiute fapte.

In abundanti'a anilor rei s'a adunatu pe ómeni o multime de contributiune. Prin Ianuariu a. c. s'a trimis unu executoru. Totu s'a luatu dela ómeni: vite, oi, bucate, vestimente, slanina, caruri de prin poduri etc. cu unu cuventu: „totu ce gaseá, aduná pentru dare“. Ce se faca bietii ómeni intre astfelii de in-pregiurari?

Unii si-au vendutu vitele, cari in lips'a tergurilor bune, numai le au lapadatu. Vre-o doi — trei au luatu dela „Albin'a“. Ceilalati, cari aveau lipsa de mai pucinu au fostu necessitatati se mérga pe la privati. Inse lucru de mirat !

Dela o Dómna — preotesa veduva, care inca au luatu dela „Albin'a“ — au capetatu, cu 4 ferd. grâu curat si cernutu, dupa 10 (diece) fl. v. a.; pre 7 luni. Dela unu d. advocat: cu 12 ferd. dupa 40 fl. Er' dela unu Evreu cu 6, 7, 8 etc. dupa cum adeca se pote tocmai cu ómenii.

Seracu Art. VIII de lege din 1877 cu cei 9 respective 10 §§.!!

Dar' respectivii isi fauresc obligatiunile destul de rafinat. Numai acea preotesa a mai amintit in obligatiuni si de interese dar' curendu dupa aceea si lea schimbatur tóte. Nu asia ince d. advocat si jidanul! M'am uimitu candu am capetatu unu contractu de ale d. advocat asia numit: „Contractu de cinstire.“ Acesta e facutu dupa tóte formalitatile; numai cătú adeverulu asia e de mistificat uincat nu se poate afara de care scie lucrul.

Se dice acolo: „N. N. cu muierea sa se obliga in solidu unulu pentru altulu, pentru fatigulu seu si intrevirea sa prin care a ajunsu de a poté capatá nice bani inprumutu cu interese numai de 5% si dă d. . . . mai tardi pâna la tergul de tomna . . . o cinste de 12 ferdele de grâu curat si cernutu a 20 litre ferdel'a“ si i dau dreptulu de alu poté pretinde si incassá pre calea legei si in locu-i căte 2 fl. v. a.

Altcum inse suntu faurite obligatiunile evreului Michael Gerschl. In acele se capitalisá si interesele si la olalta debitoriu le recunoscute a fi datoru.

Tóte aceste au fostu asta érna si trebuiau platite pre 20 Augustu a. c.; curat si cernutu a 20 luni.

Dar' cucurusu luatu pe creditu pâna dupa secere a 11 fl. hect.? Trebuie se vendia celu pucinu 5 déca nu 6 că se platésca un'a.

Acum ér' au inceputu a esecutá pentru dare si inca cu esprime mai mare că asta érna; prin urmare: er'-si potu incepe geschäfturile. Evreul Gerschl si-a trimis agetii prim comuna că se le spuna: „că se nu se supere pâna traesc elu“. Ba dieu pâna candu bietii ómeni voru fi necessitatati se cera ajutoriulu lui, pâna atunci, fie care trebue se se intristese, pentru că interesele lui de sigurii ii voru ruiná. „Acum alta vreme cu multu mai lipsita că anulu trecutu“ asia reflectesa numitul, ómenilor cari dicu că dupa 10 fl. e pré multu 6½ procente.

In urm'a acestora apoi se ne mai miram ca satenii totu scapata si ei se inavutiesc? O! déca cu spiritulu de intreprindere li s'ar' nobilitá si anim'a; si de odata cu acésta si proprietarii nostrii cei mari!

Cineva.

Alb'a-Iuli'a 20 Nov. 1878 st. n.
(Ceva despre adunarea generala a societatiei pentru fondu de teatră). In 17 a lunei curente la 11 ore s'a tienutu siedint'a prima in biserică greco-orientala. Din partea comitelui au fostu de fatia numai secretariulu domnului Iosif Vulcanu, de presiedinte ad hoc s'a alesu domnulu advocatu Ioanu Piposiu.

Dupa ce d. secretariu ceti raportul comitetului, se alesera doue comisiuni, una pentru censurarea acestui raportu si alta pentru inscrierea membrilor noii si incassarea taxelor. Ne insinuanduse nimenea cu vre-o disertatiune si nici facunduse alte propunerii, cu aceste siedint'a se incheia, anuntienduse a dou'a siedint'a pe diminea următoare la 10 ore a.m.

Balulu arangiatu in folosulu fondului a fostu splendidu, cercetatu de unu numeru mare de romani si straini, — frumosá petrecere s'a finiu abea de cătra diua. Intre pause s'a produs 18 calusieri — din regim de infanteria Nr. 50. Aplaosele si vivatele neintrerupte manifestau entuziasmul generalu produsu prin acestu joc eroicu rapitoriu. Venitulu brutu e la vre-o 400 fl. v. a.

In a dou'a siedint'a a venit u pe tapetul caus'a restantierilor; dupa o desbatere viua s'a decisu a in-procesu'a o parte din ei si spre acestu scopu a se asemn'a advocatului societatiei o anticipatiune de 300 fl.

De insemnatu este inca raportulu comisiune pentru inscrierea membrilor noi si incassarea taxelor. Raportulu comisiunii a predat 118 fl. tacse incurse si a cettitum numele membrilor noii precum si ai celor ajutatori, ai acestor din urma — dorere — nu tocmai cu o accentuare cuviinciosa. Adunarea preste totu a

de cursu altcum solidu. Numerulu membrilor ei au fostu — potemu dice — forte micu. Ar fi fostu de doritul ca celu pucinu din juru se fi participatu mai multi, asteptamai mai cu sema acesta dela frati nostri vecini Sebesieni, ca dela cei mai de aproape. Se pare inse ca fara plata nu voru a luá parte la nici o causa de interesu publicu folositoriu. Reu iá inviatu candidatii de mai daunadi cu miile cele multe. Apoi fratii din Deva, cari toti sunt inscrisi ca membrii cu cate 100 fl., in frunte cu unulu carele au subscrisu 1000 fl. — nesolvindu nici unulu, ba nici macaru respondiendu la provocarea advocatului societatei — firesc au absentata.

In fine nu potu retacea impregiurarea, cumca totu succesulu balului si a adunarei preste totu este de a se multiam intellegintie tinere din Alb'a-Iuli'a si deosebitu domnilor Georgiu Popu si Mihai Cirlea.

Adunarea viitora va fi in Blasius la 20 Septembrie 1870.

T. Senior.

Sciri diverse.

(Diua onomastica a Maiestatei Sale Imperatesei Elisabet'a) s'a serbatu in 19 l. c. in monarchia intréga cu ceremonialulu indatinatu, celebranduse misse solemne in bisericile tuturor confesiunilor.

(Teatru magiaru). Sunt vreo cateva septemani de candu pe scen'a teatrului din locu, o brava trupa de actori magiari, subtu directiunea d. Andreas Sztpa da representatiuni teatrale bine inscenate si jucate asia cum numai se poate accepta si pretinde dela nisice actori de provincia. Repertoarul este compus din cele mai bune piese ale poetilor magiari, precum si din novitatilte teatrului germanu si francesu. Dara cu tota acestea, representatiunile, precum se plange de repetiteori „Hermanstädter Zeitung“ si precum scrise si „Kelet“ din Clusiu, sunt forte reu cercetate, ceea ce probesa, ca nu numai la alte natumi, ci chiaru si la Magiari patriotismul doritoru de lumina si iubitoru de arta inca n'au ajunsu la acelui gradu ca desmintia disele marelui Lessing ca: „Art'a ambala dupa paine.“ Decear n'ar fi asia, apoi d. directoru Sztpa n'ar fi mai in fiacare sera in trist'a positivu se esclame: „Vediu pe multi insi, cari nu sunt in teatru!“

(Haladás diariu socialu, scolaru etc.) din Alb'a-Iuli'a amintindu in articululu seu de fondu din Nr. 62 cumca in Alba-Iuli'a de prezente apparu 3 (trei) foi periodice: Haladás, Közmüvelödés (organu alu rom.-catholicilor) dupa ce ilu felicitatea pe acesta si i recomenda ca se nu se tinea de sentinta saanta: „Eu nu sunt din acesta lume“, ci se fia din noi si prin noi o lume mai buna, se intorce la a treia, la „Karlsburger Zeitung“ si o dascalesce, pentrue a luatu numele de „Karlsburger“, de orice acestu nume nu esista in acesta patria mare, nu lu va afia niminea nicairi, decat in unele cataloge militare si ca „Karlsburg“ nici in lege nu e inarticulatu, numele cetatiei e „Gyulaféhérvár“ asia se afia in lege si asia trebuie se se intrebuintiedie. Acestu botesu legalu nu 'lu poate trece cu vederea nici o foia periodica si deca se abate vre una, e datorinti a pressei a ilu aminti. Numele „Karlsburg“ e unu nume inpusu cu forti'a. In fine dice, ca ar fi fostu cu multu mai consultu a se botesa „Gyulaféhérvárer Zeitung“. Cu astfelui de nume ar face mare servitiu atatul cetaciei catu si Austriacilor, der' chiaru si germanilor din patria. Elu nu crede ca acestu nume l'a capetatu prin influint'a redactoriului ei. — Ore candu voru inceta fratii magiari de a-si face capitalu din tota secaturile? Ore candu s'ar infinita in Vien'a unu „bési hirlap“ reclamare-aru nemtii se-i schimbe numele in „Viener“? Credem ca nu ar avea nici o frica pentru de a face asia ceva, ba nici ca i-ar trece cuiva prin minte, cu tota ca ar avea mai multu dreptu.

(Ofrande pentru soldatii raniti) si pentru familiele celor cadiuti si celor chiamati subtu steguri, au mai incurso la Comitetulu pentru ajutorare alu comitatului Sibiu urmatorele sume in bani, bucate si efecte: si adeca dela:

Comuna Altian'a: 5 fl. 28 cr. si 70 litre bucate; comun'a Ilenbacu: 1 sacu cu bucate; comun'a Holzmengen: 6 fl 9 cr. si 3 hectolitre si 13 litre bucate; comun'a Marpod: 6 fl. 98 cr. 167 litre bucate si 1 litra prune; comun'a Wurper: 14 fl. 90 cr. apoi victualii si

premenete; tergulu Nocrichu: 20 fl. 52 cr. si 2 hectolitre 24 litre bucate, victualii, premenete, siarpie si vestimente; comun'a Rosia: 14 fl. 39 cr. si 143 1/2 cofe bucate; comun'a Christianu: 46 fl. 10 cr.; comun'a Siur'a mare: 23 fl. 60 cr.; comun'a Hanbacu: 7 fl. 40 cr.; orasiulu Sebesiu: 90 fl. 23 cr.; comun'a Cisnadioare: 3 hectolitre fructe uscate; comun'a Scoreiu: 17 fl. 61 cr. pre langa acestea premenete si victualii; comun'a Reusi: 11 fl. 70 cr.; comun'a Dai'a 16 fl.; comun'a Mou: 10 fl. 54 cr.; comun'a Nucetu: 4 fl. 56 cr.; comun'a Cornetiul: 2 fl. 40 cr.; comun'a Sielimberu: 5 fl. 40 cr.; Demetru Barsa, executoru din Selisce 1 fl. in argintu. — Cu totul au incurso pana acuma sum'a de: 1361 fl. 94 cr.

Bibliografia.

Dictionariulu etimologicu romano-latinu, alu societati academice elaboratu ca proiectu, tipariu desu pe 184 1/2, de cole costa in Romani'a 60 lei noi.

Glossariulu de cuvinte straine seu considerate ca straine, strucraturi in limb'a nostra, ca parte integranta a Dictionariului, tip. pe 37 de cole, costa 12 l. n.

Din contra, aceleasi doue carti mari, Dictionari si Glossariu, in cari este depusu partea cea mai mare din thesaurulu limbei nostre, luate in preuna, s'au scadiutu pentru lectorii de dincóce la 40 l. n., adeca numai 16 fl. v. a. comptantu.

Asia dara acestea doue carti sunt cele mai efigne in totu coprinsulu monachie si din tota limbile acesteia.

Philologii potu se fia de opinii diferențiale asupra acestorou dou opuri capitale, dara pana acuma nici-unul a produsu ceva mai pucinu supusu la critica, si dupa tota informatiunile nostre voru mai trece multi ani pana se mai vedia lumea romanescu a dou'a editiune din aceleia. Intr'aceea criticele cele mai aspre care s'au vediutu pana acum, in locu se detraga din valoarea loru intrinseca, chiaru foră voi'a loru o au ridicatu.

Din Dictionariulu ungurescu-romanescu alu lui G. Baritiu, elaboratu dupa alu academie magiare si alu lui Fogarasy, tiparit in 41 de cole, cate exemplarile au mai remas, se vendu legate usioru numai cu 3 fl., legate tiepanu cu 3 fl. 50 cr. v. a.

La intrebarile ce ni se facu despre Magazinulu istoricu alu Daciei publicatu in anii 1845-1848 de A. F. Laurianu si Nic. Balcescu in Bucuresci respundem, ca in librari'a din Sibiu se afia numai partile cate se vedu anuntiate in catalogulu dlui W. Krafft si cu pretiurile aratare in acela.

In catu pentru fasciora I din tom. VII alu Magazinului Daciei, publicata la a. 1851 in Vien'a, 80 pag. 116 insemnamu, ca in aceea se coprindu tota petitiunile cu resolutiuni si cu alte acte esite din sinulu deputatiunei nationale, incepentu din Februarie 1849 pana in 19 Februarie 1850. La aceleia vedi subscrisi pe barbati ca A. Siaguna, Fratii Mocioni, Hormuzache, Cipariu, Popasu, Laurianu, Dobranu, Maiorescu, Florianu Aronu, Gen. Popescu, P. Cermeniu, T. Serbu, Grig. Mitraili, dr. Pomutiu, inca si episcopulu Erdeli etc. etc. Pretiulu 40 cr.

NB. Tota aceste carti anuntiate mai susu se afia de vendiare la W. Krafft in Sibiu, unde este unu bogatu sortimentu de carti romanesce. Cataloge la cerere se tramitu gratisi si franco.

(Notitie literarie.) In dilele acestea au apparutu de sub pressa „Doctrin'a fericirei, ilustrata prin sentintie din filosofi antici si moderni cu unu adosu Colectiuni de 500 sentintie filosofice de Mihailu Velceanu, editorulu lui „Numa Pompiliu“ s. a. m. Pretiulu acestei carti, care este dedicata Ilustritatiei Sale Preasantitului Domnu Ioanu Metianu ortod. episcopu gr.-or. alu diecesei Aradului, este de 60 cr. v. a. Se afia de vendiare la autoru si la tipografa Eredei lui G. de Closius in Sibiu, precum si la celealte librarii din tiéra.

— Amicul Familiei Nr. 7 este de urmatoru coprinsu: Armatei romane, poesia de Scipione Ioanu Badescu. — Stéu'a Romaniei, poesia dedicata Mariei Sale Elisabet'a, Dómn'a Romanilor de Gr. H. Grandea. — Ifigenia in Aulida, tragedia in 5 acte, dupa Euripide, trad. de Petru Dulzu. — Ceva despre datinele unoru femei europene de Hygea. — Despartirea Basara-

biei de Romani'a, poesia de Iosif Vulcanu. — Datine si credintie romane, I. Rindunic'a de S. Fl. Marianu. — Serbatorea triumfurilor armatei romane. — Inaugurarea comunei Curcanii. — Revista etc.

— „Familia“ Nr. 84 coprinde: — Unu avuturieru pe tronulu Moldovei (Continuare.) — Maritata si totusi fara barbatu, (Continuare.) — Peccatele conversatiunei, dupa Morelet (labbé,) urmare de I. S. Paulu. — O nunta celebră, de unu nuntasiu. — Benedictu Cairoli, cu portretu. — Ce e nou? etc.

— „Transilvania“, foia Asociatiunei transilvane in Nr. 22 coprinde urmatorele materii: — Recensiune asupra cartiei intitulata: Cuvente din betrani, de G. Baritiu. — Raportul generalu, de G. Baritiu. — Unu memoriu. — Recensiunea unor ABCdarie, (fine) de I. Popu Reteganulu. — Societatea academică romana, Procesulu verbalu Nr. 35, alu siedintie din 28 Septembrie 1878.

Cursuri de Bacuresci in Lei noi (franci).

	19 Novembre.
Obligatiuni rurale din 1864 cu 10%	1. 100.—b.
Imprumutul Oppenheim din 1866 cu 8%	101.—
Obligatiuni de imprumut dominalie din 1871 cu 8%	99.—
Creditu fonciarie (hipot.) ruralu cu 7%	91.50
Creditu fonciarie urbanu (alt capitalei cu 7%)	84.25
Imprumutul municipale nou (al capit.) din 1875 cu 8%	95.50
Fondul de pensiuni (per 300 l. a.) cu 10%	180.—
Actioniile calilor fer. rom. din 1868 cu 5%	34.—
Actioniile calilor fer., prioritati din 1868 cu 6%	87.—
Daci'a, Compania de ascur. din 1871 actiunea de 250 l. a. 8%	195.—
Romani'a, Compania de ascur. (act. de 100 l. n.)	1873 cu 8%
	78.—

Castigulu celu mare
event. de
375,000 Marci.

Anunciu
de
Norocu !!!

Castigurile
sunt garantate
de Statu.

Invitate la parteciparea

sortilor de castigu

alu marei loterie de bani, garantata de Statul Hamburg, in care castigurile sicure trebuie se fia de preste

7 milioane 790,000 Marce.

Castigurile acestei loterie favorabila de bani, care conform unui planu fiesu cuprind numai 82,500 losuri, sunt urmatorele si adeca:

Castigul celu mai mare este eventualu de: 375,000 Marce.	
I Premie de 250,000 Marce	304 Castiguri à 2000 Marce
I Castiguri à 125,000 Marce	3 Castiguri à 1500 Marce
I Castiguri à 80,000 Marce	10 Castiguri à 1200 Marce
I Castiguri à 60,000 Marce	502 Castiguri à 1000 Marce
I Castiguri à 50,000 Marce	621 Castiguri à 500 Marce
I Castiguri à 40,000 Marce	37 Castiguri à 300 Marce
I Castiguri à 36,000 Marce	675 Castiguri à 250 Marce
3 Castiguri à 30,000 Marce	40 Castiguri à 200 Marce
I Castiguri à 25,000 Marce	36 Castiguri à 150 Marce
6 Castiguri à 20,000 Marce	22850 Castiguri à 138 Marce
6 Castiguri à 15,000 Marce	10 Castiguri à 135 Marce
I Castiguri à 12,000 Marce	1950 Castiguri à 124 Marce
24 Castiguri à 10,000 Marce	75 Castiguri à 120 Marce
2 Castiguri à 8,000 Marce	4 Castiguri à 100 Marce
3 Castiguri à 6,000 Marce	3450 Castiguri à 94 Marce
31 Castiguri à 5,000 Marce	3950 Castiguri à 67 Marce
61 Castiguri à 4,000 Marce	35 Castiguri à 50 Marce
4 Castiguri à 3,000 Marce	3950 Castiguri à 40 Marce
	3950 Castiguri à 20 Marce

Aceste castiguri ajungu in 7 serii in pucine luni la o tragere sigura.

Prima tragere a castigurilor este ficsata oficiosu pe diu'a de

11 si 12 Decembre a. c.

si costa

(52) 1—4 intregul losu originalu numai 3 fl. 40 cr. v. a., unu diumetate de losu originalu numai 1 fl. 70 cr. v. a., unu patraru de losu originalu numai — fl. 85 cr. v. a.

Aceste losuri originale garantate prin Statu, (era nu promesse oprite) se spedese pre langa tramitera franca a pretiului, chiaru in cele mai departate regiuni.

Fiacare partecipatoru primește fara ca se me provoce dela mine gratis pre langa losulu seu originalu si planulu originalu provodinu cu marc'a Statului si iudata dupa tragere si lista oficioasa a tragerilor.

Platirea si espedarea banilor castigati la interessenți se face din partea mea directu, promptu si cu cea mai mare discretiune.

Orice comanda se poate face simplu prin asemnatu mandate — de posta.

Se se adresese decu cu tota increderea la

Samuel Heckscher senr.,

Banchieru si comptoarul de cambi in Hamburg.

Unu pachetu, impartit in 8 doze, preparatu conformu instructiunile date de medicu dimpreuna cu informatiunea despre folosire in diverse limbi consta 1 fl., pentru timbru si pachetare separatu 10 cr.

Pentru comoditatea o. p. a deverat'a thea antiarthritis, antirheumatica, curatitore de sange a lui Wilhelm se mai adu in:

Sabiul la Frid. Thallmayer, comerciant.

Abrud: F. Tones & Comp.

Bistritza: Friedrich Kelp, Tergovits & Zintz,

Dietrich & Fleischer.

Blasius: Carol Schieszl, apotecariu.

Orastia: Carol Reckert, apotecariu.